GEMEENTE waadhoeke

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Waadhoeke

Nr. 527907

12 november 2026

Nota accommodatiebeleid gemeente Waadhoeke 2025

Inleiding
Sociale, culturele en sportieve activiteiten dragen bij aan het welbevinden en de gezondheid van onze inwoners, aan het gevoel van saamhorigheid dat zij ervaren en het sociaal isolement dat wordt voorkomen. Voor deze activiteiten is er behoefte aan onderdak, aan ruimte. Via de activiteiten die er plaatsvinden dragen accommodaties dus bij aan de vitaliteit van een dorp, wijk, kern of gebied.

Trends en ontwikkelingen hebben gevolgen voor het gebruik van, en de behoefte aan gebouwen, terreinen en velden. Te denken valt aan demografische ontwikkelingen of economische veranderingen. Ook trends in vrijetijdsbesteding, in sport en bewegen, in cultuur beleven, en in ontmoeting en ontspanning zijn van invloed op het gebruik van ruimte binnenshuis én in de buitenruimte.
Een paar voorbeelden: sinds jaren neemt het aantal mensen dat lid is van een sport- of culturele vereniging af. Het aantal vrijwilligers dat bereid is te helpen met het beheer en onderhoud van de gebouwen en velden staat onder druk. Bestuursleden voor verenigingen en stichtingen zijn steeds moeilijker te vinden.
In dit document lichten we deze ontwikkelingen toe en gaan we in op de gevolgen die deze ontwikkelingen hebben voor de sport-, culturele en welzijnsaccommodaties.

Naast het veranderend gebruik van (en de behoefte aan) accommodaties zijn er technische redenen om beleid te maken: het is immers noodzakelijk om de gebouwen te verduurzamen, en ook zijn er vraagstukken rondom het beheer die om een oplossing vragen.

Participatie
Bij de totstandkoming van dit beleid zijn gesprekken gevoerd en bijeenkomsten georganiseerd met verschillende organisaties die betrokken zijn bij het accommodatiebeleid. Daarnaast is een publieksessie georganiseerd met inwoners, dorpshuizen, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties. Al deze informatie heeft bijgedragen aan het opstellen van de beleidsdoelen.
Ook is in een ambtelijke werkgroep samengewerkt om de verbinding tussen de verschillende beleidsterreinen te waarborgen en het integrale beleid vorm te geven.

Definitie en doel
Om het beleid te kunnen opstellen is het eerst nodig om dit te definiëren en af te bakenen.

Wat verstaan we onder een accommodatie?
Een accommodatie is een gebouw en/of terrein, een (sport)veld of speelplek.

De afbakening van het beleid
- ✓ Welke accommodaties passen in ons beleid?
  Dat zijn de accommodaties waar de gemeente op enige wijze (mede)verantwoordelijk voor is:
  1e omdat de gemeente (juridisch) eigenaar is, en/of
  2e omdat de gemeente de accommodatie of de activiteiten met subsidie ondersteunt, of vanwege het maatschappelijk belang van die activiteiten.
- ✓ Om welke activiteiten gaat het?
  Het gaat om de sectoren sport, cultuur, welzijn en gezondheid, om recreatieve of educatieve activiteiten in de vrije tijd en om ontspanning en ontmoeting. De activiteiten worden in veel gevallen door vrijwilligers georganiseerd (professionals zijn ondersteunend).
- ✓ Wat valt wel en wat valt niet in het beleid?
  Ad 1) De gebouwen waar de gemeente juridisch eigenaar is:
  Alleen de gemeentelijke gebouwen waar activiteiten zijn op het terrein van sport, cultuur en welzijn, of die voor die activiteiten geschikt (te maken) zijn, betrekken we in het accommodatiebeleid.
  Ad 2) De gebouwen die niet het eigendom van de gemeente zijn:
  De publieke ruimte van de gebouwen van de professionele zorg- en welzijnsorganisaties die niet geschikt zijn voor multifunctioneel gebruik of medegebruik vallen buiten de reikwijdte van dit accommodatiebeleid.
  Ook de gebouwen voor sport, cultuur en welzijn die commercieel geëxploiteerd worden vallen niet onder het accommodatiebeleid.
  De bibliotheekgebouwen betrekken we wel in het accommodatiebeleid, althans waar het gaat om de locatie en de ruimte. Ditzelfde geldt voor de schoolgebouwen. Voor de scholen zijn er eigen

beleidskaders, het Integraal Huisvestingsplan en de onderwijsvisie. De schoolgebouwen kunnen op onderdelen in het onderzoek meegenomen worden, bijvoorbeeld daar waar koppelkansen zijn voor het medegebruik van ruimte buiten schooltijd.
Tot slot wordt er een kerkenvisie voor de gemeente Waadhoeke gemaakt. Het kan zijn dat we ook vrijkomende kerkgebouwen die geschikt zijn - of worden - voor maatschappelijke activiteiten in ons beleid betrekken.

✓ **Het accommodatiebeleid gaat dus over: sporthallen en gymzalen, sportterreinen en -velden, speelplekken, musea, podia, dorps- en buurthuizen, MFA's/MFC's en clubhuizen.**

Het doel van accommodatiebeleid
Het doel van accommodatiebeleid is:

1e het bepalen van uitgangspunten waarmee we onderbouwde keuzes kunnen maken over individuele en groepen accommodaties;

2e het beheer van onze gebouwen, terreinen en (sport)velden baseren op een langetermijnvisie; en

3e het realiseren en in stand houden van voldoende, kwalitatief goede, bereikbare, duurzame en toekomstbestendige accommodaties in Waadhoeke.

Integraal beleid
Accommodatiebeleid heeft veel raakvlakken met ander beleid; Het beleid gaat niet alleen over sport-, culturele of welzijnsaccommodaties, maar over al deze accommodaties die we hiervoor hebben beschreven. Plannen die we maken voor sportaccommodaties kunnen immers niet los gezien worden van de plannen die we maken voor andere accommodaties; het is belangrijk dat we plannen maken en besluiten nemen gebaseerd op een brede, integrale afweging.
Beleidsterreinen waar accommodatiebeleid mee verwant is zijn: sport, speeltuinen, cultuur, dorps- en buurthuizen, gezondheid, sociale basis, duurzaamheid en de fysieke leefomgeving.

Sportbeleid
In het sportbeleid ligt de nadruk op vitale sportverenigingen, het stimuleren van sportdeelname en het toekomstgericht inrichten van sportparken, waarbij multifunctionaliteit en samenwerking sleutelwoorden zijn. Dit sluit aan op de principes van dit accommodatiebeleid. Door sportaccommodaties ook beschikbaar te stellen voor andere gebruikersgroepen en beleidsdoelen ontstaat er meer draagvlak, betere bezetting en grotere maatschappelijke waarde.

Speeltuinbeleid
Speelplekken en sportparken worden steeds vaker gezien als multifunctionele plekken voor spelen, ontmoeten en bewegen voor alle leeftijden. Vanuit het speeltuinbeleid stimuleren we om deze functies samen te brengen, bijvoorbeeld door het combineren van speelplekken met schoolpleinen of dorpshuizen.
In het speeltuinenbeleid is geografische spreiding, toegankelijkheid en het betrekken van inwoners bij inrichting, onderhoud en beheer belangrijk.

Cultuurbeleid
Culturele activiteiten, zoals zingen, muziekmaken en toneelspelen, dragen, net als sport en welzijn, bij aan de gemeenschapszin en leefkwaliteit in dorpen en kernen. Veel culturele verenigingen beschikken niet over een eigen onderkomen, maar maken gebruik van dorpshuizen of andere multifunctionele accommodaties. Het accommodatiebeleid sluit aan bij de cultuurnota, waarin samenwerking, verbinding en ontmoeting centraal staan.

Dorps- en buurthuizenbeleid
Verspreid over de gemeente hebben 31 accommodaties de status van dorpshuis, buurthuis of multifunctioneel centrum (MFC) of multifunctionele accommodatie (MFA). Deze accommodaties zijn belangrijke ontmoetingsplekken; ze bieden onderdak aan verenigingen en activiteiten.
Voor de verduurzaming, verbouw en nieuwbouw van dorps- en buurthuizen is subsidie beschikbaar. Een voorwaarde voor het verkrijgen van subsidie is het uitvoeren van een verkenning van de mogelijkheid om samen te werken en het multifunctioneel gebruik van het dorps- of buurthuis.

Gezondheidsbeleid
In het gezondheidsbeleid wordt gewezen op de gezondheidsaspecten van sociale, sportieve en culturele activiteiten. Er is namelijk gezondheidswinst als mensen anderen ontmoeten, meer bewegen of cultuur beleven.

Sociale Basis
Accommodaties zoals dorpshuizen, sportlocaties en culturele centra zijn dé plekken waar inwoners elkaar ontmoeten, samenzijn en deelnemen aan tal van activiteiten. De sociale basis zoals we dat noemen,

draagt bij aan de levendigheid in een dorp/wijk waar mensen naar elkaar omzien, meedoen en hun talenten kunnen ontwikkelen.

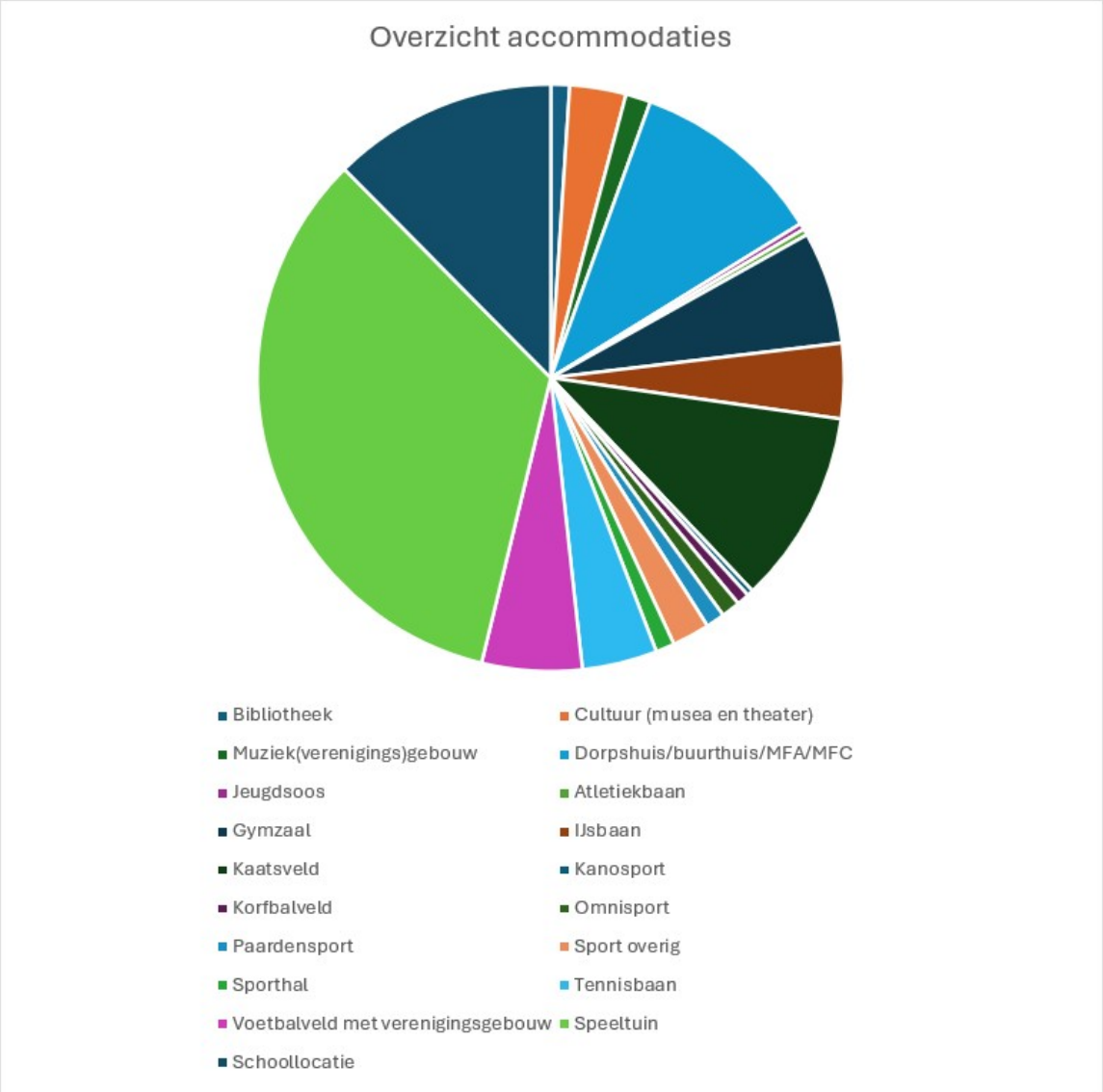
Duurzaamheid
Het accommodatiebeleid en het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Waadhoeke zijn nauw met elkaar verweven en versterken elkaar op meerdere manieren. De ambitie om in 2040 een energieneutrale gemeente te zijn, vraagt om forse investeringen in de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, waaronder sporthallen en dorpshuizen. Het accommodatiebeleid biedt het kader waarmee onderbouwde keuzes gemaakt kunnen worden. Door duurzaamheid als leidend principe mee te nemen in de ontwikkeling en het beheer van accommodaties draagt het accommodatiebeleid direct bij aan de klimaatdoelen van de gemeente.

Fysieke leefomgeving
Het accommodatiebeleid en de omgevingsvisie zijn beide gericht op het toekomstbestendig inrichten van de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie streeft naar een gezonde, veilige en aantrekkelijke omgeving die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen. Dit sluit aan bij het doel van het accommodatiebeleid om voldoende, kwalitatief goede, bereikbare en duurzame accommodaties te realiseren. Door bij (her)ontwikkeling van accommodaties rekening te houden met ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid, multifunctioneel gebruik en geografische spreiding, wordt bijgedragen aan de ambities van de omgevingsvisie.

Inventarisatie
De accommodaties die we in ons beleid betrekken zijn geïnventariseerd. In totaal zijn er 290 accommodaties die vallen binnen de definitie van ons beleid. Hieronder staan ze op een rij. Het gaat dus om gebouwen, terreinen, velden en plekken voor sport, cultuur en welzijn.

In de bijlagen geven we op basis van onze inventarisatie meer informatie over de geografische spreiding (verdeling) van al deze accommodaties over de gemeente. Ook hebben we enkele cijfers verzameld over de binnen- en buitensportaccommodaties.

Type accommodatie	**Aantal**
Bibliotheek	3
Cultuur (musea en theater)	9
Muziek(verenigings)gebouw	4
Dorpshuis/buurthuis/MFA/MFC	31
Jeugdsoos	1
Atletiekbaan	1
Gymzaal	18
IJsbaan	12
Kaatsveld	31
Kanosport	1
Korfbalveld	2
Omnisport	3
Paardensport	3
Sport overig	6
Sporthal	3
Tennisbaan	12
Voetbalveld met verenigingsgebouw	16
Speeltuin	98
Schoollocatie	36
Totaal	**290**

Analyse
Landelijk is er een daling zichtbaar in de ledenaantallen van verenigingen. Steeds meer mensen kiezen ervoor om zelfstandig - niet in verenigingsverband - te sporten, bijvoorbeeld in de vorm van hardlopen of fitness.
Een groeiend probleem bij verenigingen is het tekort aan vrijwilligers. Steeds minder mensen melden zich aan voor vrijwilligerstaken. Dit zet de organisatiekracht van verenigingen onder druk. Vooral bestuurlijke functies zijn moeilijk te vervullen. Dit alles heeft gevolgen voor het gebruik van (en de behoefte aan) accommodaties.

Tegelijkertijd zijn er steeds meer ouderen. Dit is een steeds grotere doelgroep voor activiteiten op het gebied van sport, cultuur en welzijn.
Tegenover de groei van het aantal ouderen staat een afname van het aantal jeugdigen. In sommige dorpen verdwijnen basisscholen door te kleine leerlingaantallen. Deze ontwikkeling heeft ook gevolgen voor de deelname aan sport en cultuur door jeugdigen, en daarmee voor het gebruik van gymlokalen voor het bewegingsonderwijs.

De kosten van beheer en onderhoud van gebouwen en velden stijgen. De energiekosten drukken behoorlijk op de begroting. Als gevolg van stijgende prijzen staat de toegankelijkheid van deelname aan sport, cultuur en welzijn onder druk.
De gemeentelijke bestedingen op het gebied van buitensport zijn scheef: sommige sporten ontvangen (indirect) veel meer gemeentelijke subsidie of financiële steun dan andere. Deze ongelijkheid is historisch zo gegroeid, maar het lijkt in tijden van krapte niet onredelijk om vanwege de toegankelijkheid van de sport kritisch naar deze ongelijkheid te kijken.

Van sommige accommodaties is de bezettingsgraad laag. Ook is er sprake van overcapaciteit, met name bij de binnensportaccommodaties (gymzalen en sporthallen). Veel van deze gymzalen en sporthallen zijn bovendien aan het einde van hun levensduur en toe aan renovatie of vervanging.
Bij de aanleg en inrichting ervan kregen verenigingen destijds vaak een eigen accommodatie. We merken dat deze eigen accommodatie steeds vaker 'knelt' om redenen die we hierboven noemen. Een oplossing kan zijn: de accommodatie niet alleen voor leden maar voor *alle* inwoners toegankelijk maken. Andere mogelijkheden zijn clustering of multifunctioneel gebruik van ruimte. Clustering is het op één locatie samenbrengen van meerdere accommodaties; multifunctioneel gebruik is het delen van ruimte in één accommodatie.

Leidende principes
Een goede bezettingsgraad, geografische spreiding, nabijheid en bereikbaarheid, toegankelijkheid, eenduidigheid in beheer en de noodzaak (en mogelijkheid) van verduurzaming zijn criteria op basis waarvan wij besluiten nemen over de toekomst van accommodaties.

✓ **We zetten in op voldoende, kwalitatief goede, bereikbare, duurzame en toekomstbestendige accommodaties.**

We zijn ons ervan bewust dat de verantwoordelijkheid of betrokkenheid die we als gemeente hebben per accommodatie anders kan zijn. Binnen de leidende principes van ons beleid is accommodatiebeleid daarom boven alles ook maatwerk.

Goede bezettingsgraad
Ruimte is schaars en energie is duur. Een goede bezettingsgraad is een eerste vereiste voor gemeentelijke ondersteuning bij de instandhouding van een gebouw, veld of terrein. Wat er onder 'goed gebruik' of 'goede bezettingsgraad' verstaan kan worden verschilt per accommodatie en is afhankelijk van de activiteiten die er plaatsvinden.

Het kan zijn dat voor het behoud van kwaliteit clustering van activiteiten en accommodaties nodig is, waarbij het totale aantal accommodaties zal dalen. Een lage bezettingsgraad, of zelfs leegstand, moeten we tegengaan.

Toegankelijkheid voor alle inwoners
Een belangrijk principe is dat gebouwen, velden en terreinen voor iedereen toegankelijk zijn.

✓ **Accommodaties zijn er voor alle inwoners.**

Toegankelijkheid kent drie componenten:

1e De fysieke toegankelijkheid die mensen met een beperking bijvoorbeeld kan belemmeren.

2e De financiële toegankelijkheid, waarbij je kunt denken aan de entreeprijzen, of het lidmaatschap van een vereniging.

3e De laagdrempeligheid van een accommodatie. Dit gaat over 'ervaren' drempels bij bezoekers of deelnemers. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om belemmeringen die er kunnen zijn als het gaat om sociale veiligheid en of dat mensen zich welkom voelen.

Passende geografische spreiding
Net als over de bezettingsgraad is er over de geografische spreiding een principe-uitspraak te doen (in de hoofdstukken hierna formuleren we bijbehorende beleidsdoelen). De geografische spreiding van accommodaties moet aansluiten bij de behoefte aan de activiteiten. Ook zijn de reikwijdte van accommodaties en de reisbereidheid die er voor activiteiten is bepalende factoren. Cijfers uit eigen en landelijk onderzoek geven hiervoor aanwijzingen op basis waarvan we kunnen sturen.
Bij een goede geografische spreiding van accommodaties letten we daarom op de nabijheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van activiteiten. Per activiteit zijn deze criteria anders; zo moeten er speelplekken op loopafstand van school of thuis zijn, maar kan een sporthal op grotere afstand te vinden zijn, omdat de reisbereidheid hiervoor aanzienlijk groter is.
De acceptabele afstand tot een accommodatie kan verschillen per leeftijds- of doelgroep.

Doordat het aantal ouderen groeit is een centrale ontmoetingsplek in dorpen en kernen juist voor deze groep steeds belangrijker. Ouderen zijn immers vaak minder mobiel dan jongere mensen en hebben meer behoefte aan laagdrempelige ontmoetingsplekken (want: meer vrije tijd).

In de bijlagen bij deze nota brengen we de geografische spreiding van de accommodaties in beeld. Op de kaarten zijn de dorpshuizen, sportaccommodaties en de culturele accommodaties ingetekend, en staan de schoollocaties op de kaart.

We zien dat de dorpshuizen, net als de sportaccommodaties, gelijkmatig verspreid zijn over de hele gemeente. De culturele accommodaties daarentegen concentreren zich met name in Franeker. Het betekent niet dat er geen culturele activiteiten in de dorpen plaatsvinden, integendeel. Culturele verenigingen, zoals de koren, muziekkorpsen en toneelverenigingen, hebben minder vaak een eigen onderkomen dan sportverenigingen. Zij huren vaak ruimte in bijvoorbeeld een dorpshuis.

Uniform beheer
Verschillen in overeenkomsten voor huurders en gebruikers betekent rechtsongelijkheid. In Waadhoeke zijn veel contracten na de herindeling nog niet geharmoniseerd. Dit moet worden aangepast; waar dat nodig is moeten er nieuwe overeenkomsten komen.
Ook de exploitatie van accommodaties kent verschillende vormen. Ook hier werken we aan uniformiteit.

Verduurzaming
De gemeente Waadhoeke heeft een hoog ambitieniveau op het terrein van duurzaamheid; in 2040 zijn we een energieneutrale gemeente; we gebruiken dan niet meer energie dan we duurzaam opwekken. Dat betekent dat in 2040 alle gebouwen duurzaam geïsoleerd zijn en geen fossiele brandstoffen meer gebruikt worden voor elektriciteit en warmte. Gebouwen worden natuurvriendelijk geïsoleerd en gebouwd. Daarnaast streven we naar een circulaire economie in 2050; dat betekent ook dat er dan circulair gebouwd en verbouwd wordt.
Daarnaast willen wij een voorbeeld zijn in duurzaam handelen. Wij hebben als lokale overheid een belangrijke voorbeeldrol in de energietransitie.

In de tekst hieronder zijn deze principes uitgewerkt in meer concrete beleidsdoelen.

Beleidsdoelen - Gebouwen

Clustering van activiteiten
Als het gebruik van accommodaties niet optimaal is, streven we naar het bij elkaar brengen van gebouwen. Uit onderzoek kan naar voren komen dat er knelpunten zijn, bijvoorbeeld doordat een gebouw een lage bezettingsgraad heeft. Ook kan het zijn dat er onvoldoende leden of vrijwilligers zijn die kunnen helpen met het beheer. In dat geval onderzoeken we of clustering met nabije accommodaties een optie is. Het mengen van functies (sport, welzijn, cultuur) kan daarbij een oplossing zijn.

Multifunctioneel gebruik
Door breed te kijken naar de accommodaties in een dorp of kern komen ook andere accommodaties dan het dorpshuis in beeld als de centrale ontmoetingsplek van het dorp. Zo kan het gebouw op het sportpark ook de centrale ontmoetingsplek zijn. Deze gedachte past in het streven naar grotere toegankelijkheid van de sportparken ook voor niet-leden.

Als er knelpunten zijn in het gebruik van ruimte: door dreigende leegstand of juist door een groeiende behoefte aan ruimte, dan is multifunctioneel gebruik een kans om de levendigheid van een dorp of kern te behouden of te verbeteren. Behalve het dorpshuis of de sportaccommodatie kan ook een kerk of het dorpscafé deze centrale ontmoetingsplek zijn waar meerdere soorten activiteiten samenkomen. Daarbij kan samenwerking leiden tot ledengroei en aanwas van vrijwilligers en bestuurders. Ook de betrokkenheid van inwoners neemt daarmee toe.
Er zijn dorpen waar deze verandering al plaatsvindt, of in ontwikkeling is.

Capaciteit past bij de behoefte
Dit beleidsuitgangspunt is van toepassing op alle accommodaties voor cultuur, welzijn en sport.
Bij de sporthallen en gymlokalen zijn op dit moment meerdere knelpunten bekend. Het zijn vaak verouderde gebouwen die niet duurzaam zijn, veel onderhoud vragen en hoge kosten met zich meebrengen voor exploitatie en verduurzaming.

Een korte toelichting:
Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt dat er in Waadhoeke een overcapaciteit aan sporthallen is. Niet alle sporthallen worden gebruikt voor bewegingsonderwijs, waardoor de bezetting tijdens schooltijd erg laag is. Ter info: de kaatshal en de Roelengahal worden niet gebruikt voor bewegingsonderwijs omdat er voldoende ruimte beschikbaar is in andere zaaldelen/gymzalen;

- De Trije heeft naast de kaatshal nog een sporthal waar voldoende capaciteit is voor bewegingsonderwijs en waarin alle gymmaterialen aanwezig zijn. Er is ruimte beschikbaar voor bewegingsonderwijs als de inrichting van de kaatshal hiervoor geschikt wordt gemaakt.
- De Roelengahal wordt niet gebruikt voor bewegingsonderwijs omdat er in Menaam, Dronryp, Marsum en Bitgummole gymzalen zijn. Deze gymzalen staan dichtbij de scholen.

Gymlokalen: Er zijn 18 gymlokalen in Waadhoeke. Bij een aantal is de bezettingsgraad laag. Alle gebouwen moeten worden verduurzaamd. Uitgangspunt hierbij is dat, gezien de benodigde investeringen, het niet per se noodzakelijk of wenselijk is om alle gymzalen te behouden.

Bij het maken van een accommodatieplan heeft het vinden van een oplossing voor deze opgave prioriteit.

Duidelijke kaders voor beheer en onderhoud

We onderscheiden hier vier subdoelen:

1e Harmoniseren van overeenkomsten
Overeenkomsten zijn vaak verouderd, nog met de oude gemeenten afgesloten en dus weinig uniform. (Huur)overeenkomsten worden vernieuwd. Via een vast format worden afspraken vastgelegd, zodat van rechtsongelijkheid geen sprake meer is.

2e Herijken van regelingen
We onderzoeken of bestaande regelingen voldoende aansluiten bij het accommodatiebeleid. Zo nodig gaan we deze herzien.
Daarnaast onderzoeken we of er nieuwe (subsidie)regelingen nodig zijn.

3e Hanteren van uniforme tarieven
Op dit moment worden accommodaties voor verschillende tarieven verhuurd.
De tarieven voor de verhuur van accommodaties worden per type accommodatie uniform. Wij gaan onderzoeken of en op welke wijze wij financieel rekening kunnen houden met de verhuur van maatschappelijke vastgoed en exploitatie van accommodaties aan niet commerciële partijen (gevestigd in Waadhoeke) in de sectoren sport, welzijn en cultuur.

4e Exploiteren van binnensportaccommodaties
De gemeentelijke binnensportaccommodaties (sporthallen, gymzalen en zwembad) worden op dit moment door verschillende partijen beheerd en geëxploiteerd. Door deze versnippering is eenduidigheid in beheer en een goede inhoudelijke afstemming niet altijd mogelijk. Het gevolg hiervan is een inefficiënte exploitatie, hogere beheerlasten en een niet professionele en kwetsbare bedrijfsvoering.
We hebben met ondersteuning van een extern bureau onderzoek gedaan naar de best passende exploitatievorm voor de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Uit dat onderzoek blijkt dat op tal van aspecten het samenvoegen van beheer en exploitatie voordelen biedt. We onderzoeken of we alle gemeentelijke binnensportaccommodaties onder kunnen brengen in een extern verzelfstandigd sportbedrijf. Het doel is om in een toekomstig sportbedrijf zowel de gemeentelijke sporthallen en gymnastieklokalen onder te brengen als de gemeentelijke zwembaden.

Accommodaties zijn duurzaam

Bij alle nieuwbouw of verbouw toetsen we aan de hand van een vast stappenplan o.a. aan de duurzaamheidsagenda. We gaan uit van duurzaam, circulair en natuurvriendelijk beheer en onderhoud en goed gebruik van een gebouw. Ook het slopen ervan gaat op duurzame wijze.

Veel van de gesubsidieerde culturele organisaties (musea, Planetarium, muziekschool) zijn gehuisvest in onze eigen gebouwen. Dit zijn oude gebouwen, vaak met een monumentale status, waar verduurzaming een ingewikkelde opgave is. Juist bij deze gebouwen kan de cultuur-historische waarde een wegingsfactor zijn.
Museum Martena, De Koornbeurs, Het Planetarium en zeker Seewyn hebben te maken met hoge beheerkosten vanwege de facilitaire beperkingen van het gebouw en de hoge energie- en onderhoudslasten. Ook voor deze gebouwen geldt dat er met prioriteit aan een oplossing voor de voorliggende problematiek gewerkt moet worden.

Beleidsdoelen - Velden, banen en terreinen

Capaciteit past bij de behoefte

Bij de aanleg en het onderhoud van sportvelden hebben wij een brede afweging te maken. Niet alleen de eisen en wensen van gebruikers m.b.t. de bespeelbaarheid, maar ook andere gemeentelijke doelen zijn belangrijke wegingsfactoren. Bij onze keuze over het type veld houden we rekening met drie sturende factoren:

1e We leggen het type veld aan dat past bij de combinatie van de benodigde capaciteit in uren en de beschikbare capaciteit van alle activiteiten op alle velden op het hele sportpark.
2e We belasten het milieu zo min mogelijk.
3e We houden rekening met de hoogte van de kosten van aanleg en onderhoud over een periode van dertig jaar.

Dit betekent dat wij bij de aanleg van nieuwe velden (toplaag en onderbouw) kiezen voor natuurgras. Dit zijn velden met een 100% natuurlijke opbouw, versterkte natuurvelden met een WeTra constructie en versterkte natuurvelden met een hybride constructie. We leggen kunstgras aan als uit de relatie tussen behoeftebepaling en capaciteit van de accommodatie blijkt dat het niet anders kan. Bij de behoeftebepaling hanteren we de objectieve KNVB-norm als uitgangspunt voor de bespeelbaarheid van de velden.

Bij onderhoud en renovatie waarbij slechts vernieuwing van de toplaag van een kunstgrasveld nodig is, is het uitgangspunt om de toplaag één-op-één te vervangen.

Buitensportaccommodaties zijn 'open'

Sportparken

De gemeente zet erop in dat mensen meer bewegen, o.a. met het inrichten van een beweegvriendelijke omgeving. Sportparken zijn hiervoor een inspirerende omgeving. Om buitenspelen, ontmoeten en bewegen te stimuleren gaan we sportparken openstellen voor alle inwoners.
Een 'open sportpark' is een sportieve ontmoetingsplek, toegankelijk voor inwoners en bezoekers. Het sportpark integreert in de openbare ruimte waarin groene structuren zijn aangelegd.

Speelplekken

Speeltuinen en sport- en beweegfaciliteiten in de openbare ruimte hebben een belangrijke functie in dorpen en kernen. Speelplekken zorgen voor ontmoeting en motiveren alle leeftijdsgroepen om (meer) te gaan bewegen en daarom gaan we ze fysiek 'verbinden' aan andere accommodaties.
Het onderhoud wordt op niveau gebracht en er komen middelen voor de aanleg, beheer en onderhoud voor beweeg- en sportfaciliteiten (pannakooi, pumptracks, multicourt, beweegroutes). Voor de aanleg, het beheer en onderhoud van speelplekken stellen we criteria op aan de hand waarvan we onderbouwde keuzes kunnen maken over aantallen, spreiding en reikwijdte.

Duidelijke kaders voor beheer en onderhoud

Bij meerdere verenigingen bestaat er onduidelijkheid over het beheer en onderhoud; wat doet de gemeente en wat moet de vereniging doen? Ook doet de ene vereniging meer zelf dan de andere en sommige verenigingen lukt het niet om de werkzaamheden op een voldoende niveau uit te voeren. De inzet van vrijwilligers staat onder druk.

Om dit beter te organiseren bieden we elke vereniging eenzelfde basispakket van gemeentelijke onderhoudstaken aan. Aan de hand van een keuzemenu geeft de vereniging aan welke onderdelen zijzelf uitvoert en welke onderdelen zij tegen betaling door de gemeente wil laten uitvoeren. Per type accommodatie wordt dit keuzemenu samengesteld. Jaarlijks wordt er samen met de betrokken vereniging een schouw uitgevoerd om na te gaan of het gewenste onderhoudsniveau is gehaald en of een aanpassing van de afspraken nodig is.

Beleid in uitvoering

Na de vaststelling van de beleidstekst gaan we aan de slag met het maken van uitvoerings- of accommodatieplannen en (als deze er niet - of verouderd - zijn) beheerplannen. Dit doen we in overleg met de direct belanghebbenden, per groep accommodaties, of per dorp of gebied.
De uitvoering gebeurt gefaseerd, dat betekent dat we niet alle opgaven tegelijkertijd gaan aanpakken; dat kan niet, en dat hoeft ook niet, want niet alle opgaven zijn even urgent.
Bij de brede, integrale afweging van wat prioriteit heeft en wat op een later tijdstip aangepakt wordt, is het beschikbare budget kaderstellend.
Om onze beleidsdoelen te bereiken formuleren we maatregelen waarmee we kunnen sturen op zaken als clustering, multifunctioneel gebruik en duurzaamheid. Ook stimuleren we nieuwe activiteiten en samenwerking.

Wanneer stellen we een accommodatieplan op?

We stellen accommodatieplannen op aan de hand van de opgaven die er liggen. Denk daarbij aan het vernieuwen van een school, de renovatie van een buitensportaccommodatie, of de verduurzaming van een dorpshuis. Groei- of krimp-factoren kunnen redenen zijn om een accommodatie onder de loep te nemen.
De opgaven kunnen bij de accommodaties zelf liggen of in de omgeving (behoefte aan woningbouwlocaties of juist meer groen).
Daarnaast kunnen er signalen zijn vanuit de gebruikers of vanwege de activiteiten. Er kan sprake zijn van een tekort aan vrijwilligers of bestuurders, een lage bezetting van het gebouw, terrein of veld, of zelfs leegstand. Andersom kan een accommodatie ook minder geschikt of te klein worden, of juist door een toename van het aantal gebruikers en door een uitbreiding van de activiteiten.
Voorts is ook het juridisch eigendom bepalend in hoeverre de gemeente verantwoordelijk is voor een accommodatie.

De aard en omvang van de opgaven bepalen dus de prioriteit die we geven aan het uitvoeren van accommodatie-onderzoek en het maken van een accommodatieplan. In het accommodatieplan maken we een brede afweging, we zoeken naar koppelkansen en naar mogelijkheden die bijdragen aan onze beleidsdoelen.

Toetsingskader voor accommodaties

Met welke accommodaties gaan we het eerst aan de slag?

✓ **De keuzes over prioritering bepalen we op basis van een onderzoek van de locatie, bezettingsgraad, beheer, inrichting en uitrusting, de staat van de accommodatie en de kosten en opbrengsten van verduurzaming.**

Het onderzoek omvat de volgende onderdelen:

1e Bij de locatie van een accommodatie gaan we na hoe belangrijk de ligging is voor de activiteiten die er plaatsvinden, welke accommodaties er in de omgeving zijn en welke opgaven daar spelen.

2e Bij de bezettingsgraad onderzoeken we of er goed gebruik van het gebouw, terrein of velden wordt gemaakt, en wat de prognose voor de komende jaren is.

3e Ook het beheer en bestuur is onderdeel in de beoordeling en het is belangrijk om te weten of de exploitatie gezond is.

4e Bij de inrichting en uitrusting gaan we na wat de situatie in het gebouw is, op het terrein of de velden. We onderzoeken welke activiteiten er zijn en mogelijk zijn, en of deze per se 'accommodatie-gebonden' zijn.

5e De staat van de accommodatie is van belang om kosten van renovatie of vernieuwing te kunnen ramen.

6e De kosten en baten van de verduurzaming van de accommodatie worden tegen elkaar afgewogen.
Aan de hand van deze zes factoren is het mogelijk de toekomstbestendigheid van gebouwen, terreinen en velden te beoordelen.

De immateriële 'waarde' die een gebouw, terrein, (sport)veld of speelplek kan hebben voor de locatie, én voor de gebruikers en de inwoners, is lastig te beoordelen. De monumentale status, bouwhistorie en architectuur zijn bijvoorbeeld belangrijk om mee te laten wegen.

Financiën

Om met de uitvoering van dit beleid aan de slag te kunnen gaan, zijn middelen nodig. Er is onvoldoende dekking voor de uitvoering van de beheerplannen. Naast de middelen die in de beheerplannen beschikbaar zijn, geven we op de volgende manier uitvoering aan het beleid:
In de eerste plaats kunnen middelen vrijgespeeld worden door keuzes te maken over het beheer en behoud van accommodaties en door accommodaties te realiseren die beter aansluiten bij de actuele gebruiksbehoefte en onze beleidsdoelen.
In de tweede plaats willen we kritisch gaan kijken naar de scheefgroei in de bestedingen op het gebied van buitensport. Sommige sporten ontvangen (indirect) veel meer gemeentelijke subsidie of financiële steun dan andere. We komen met een voorstel tot herschikking.
In de derde plaats doen we aanvragen bij de fondsen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn en zoeken we naar ruimte binnen bestaande budgetten.

Dit alles maakt dat de uitvoering van accommodatiebeleid, we herhalen het nog eens, bovenal maatwerk is. Maar alle plannen maken we altijd met het doel om te komen tot:

✓ goed onderbouwde keuzes over accommodaties,
✓ goed beheer gebaseerd op een langetermijnvisie, en
✓ voldoende, kwalitatief goede, bereikbare, duurzame en toekomstbestendige accommodaties in Waadhoeke.

Monitoring en evaluatie

Het accommodatiebeleid maken we voor een langere periode. De komende tien jaar – of langer – gaan we ermee aan de slag.
Beleid is nooit statisch; er zijn altijd ontwikkelingen (intern en extern) en veranderende inzichten op basis waarvan het nodig is het beleid tussentijds bij te stellen.
Daarnaast moeten we rekening houden met veranderende (Europese) wet- en regelgeving. Ook dat kan een reden zijn om het beleid aan te passen.

Bijlagen

1e De geografische spreiding van accommodaties

2e Cijfers bezetting binnensport en voetbalvelden